

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 24 czerwca 2016 r.

Pozycja 423

POSTANOWIENIE z dnia 15 czerwca 2016 r. Sygn. akt Ts 63/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Rzepliński – przewodniczący i sprawozdawca
Piotr Tuleja
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Sp. z o.o. z siedzibą w T. w sprawie zgodności:

art. 394¹ § 2 i art. 406 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 i w zw. z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 12 marca 2016 r. (dana nadania) Sp. z o.o. z siedzibą w T. (dalej: skarżąca) wystąpiła o zbadanie zgodności art. 394¹ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2014.101, ze zm.; dalej: kpc) „w zakresie, w jakim uniemożliwia zaskarżenie postanowienia w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania wydanego po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji”, i art. 406 kpc „w zakresie, w jakim uniemożliwia stosowanie art. 394 § 1 kodeksu postępowania cywilnego, gdy o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania nie orzeka sąd pierwszej instancji”, z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 i w zw. z art. 32 Konstytucji.

2. Skargę sformułowano na podstawie następującego stanu faktycznego sprawy. Skarżąca wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w K. (dalej: Sąd Okręgowy w K.) ze stycznia 2014 r. Sąd Okręgowy w K. odrzucił skargę postanowieniem z kwietnia 2015 r. Skarżąca złożyła zażalenie na to postanowienie. Zostało ono odrzucone jako niedopuszczalne postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z maja 2015 r. Na to postanowienie skarżąca wniosła zażalenie, które zostało odrzucone postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z czerwca 2015 r. Skarżąca wystąpiła z zażaleniem również na to postanowienie. Zostało ono odrzucone postanowieniem Sądu

Okręgowego w K. z sierpnia 2015 r. Skarżąca wniosła zażalenie także na to postanowienie, które zostało odrzucone przez ten sąd postanowieniem z września 2015 r.

3. Skarżąca wiąże naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw z wydaniem przez Sąd Okręgowy w K. postanowienia z września 2015 r. Wskazuje, że zostało ono podjęte na podstawie art. 394¹ § 2 kpc. Jak twierdzi skarżąca, przepis ten wyłącza możliwość zaskarżenia postanowienia o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania wydanego po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji, przez co narusza konstytucyjne prawo do zaskarżenia decyzji wydanej w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji), zasadę dwuinstancyjności postępowania (art. 176 Konstytucji), zasadę sprawiedliwości proceduralnej i prawo do sądu (art. 45 Konstytucji), a także – przez uzależnienie możliwości wniesienia środka zaskarżenia od „kasacyjnego” charakteru sprawy – zasadę równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji). Skarżąca zaznacza, że choć drugi z zakwestionowanych przepisów – art. 406 kpc – nie został powołany w treści uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego w K. z września 2015 r., to jednak także on stanowił podstawę tego rozstrzygnięcia. Według skarżącej, to bowiem „doktrynalna interpretacja” art. 406 kpc powoduje, że sąd, który odrzucił jej skargę o wznowienie postępowania, został uznany za sąd drugiej instancji, co uniemożliwiło jej wniesienie zażalenia na podstawie art. 394 § 1 kpc. Skarżąca podkreśla przy tym, że składała kolejne, nieprzysługujące jej środki zaskarżenia tylko po to, by wykazać brak możliwości złożenia środka zaskarżenia w sprawie, w związku z którą wystąpiła ze skargą.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony wolności lub praw, który musi spełniać szereg przesłanek jego dopuszczalności. Zasadniczo zostały one uregulowane w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz doprecyzowane w art. 64-66 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 64 ustawy o TK skargę konstytucyjną wnosi się po wyczerpaniu przez skarżącego drogi prawnej, w terminie 3 miesięcy od doręczenia prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Wraz z upływem tego terminu prawo skarżącego do złożenia skargi konstytucyjnej wygasa.

2. Zgodnie z art. 394¹ § 2 kpc w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie przysługuje także na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień, o których mowa w art. 398¹ kpc, a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. W myśl art. 406 kpc do postępowania wszczętego na skutek złożenia skargi o wznowienie postępowania stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, jeżeli przepisy nie stanowią inaczej.

3. Trybunał przypomina, że zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego, jeżeli skargę o wznowienie postępowania rozpoznaje na podstawie art. 405 kpc sąd wyższej instancji, to działa on jako sąd drugiej instancji i jego orzeczenie podlega zażaleniu – stosownie do art. 394¹ § 2 w zw. z art. 519¹ § 2 kpc – tylko w wypadku, gdy w sprawie przysługuje skarga kasacyjna (zob. postanowienia SN z: 8 czerwca 1966 r., sprawa II CZ 55/66, LEX nr 5999; 20 czerwca 1972 r., sprawa II CZ 110/72, LEX nr 7097; 23 stycznia 1973 r., sprawa II CR 689/72, OSNC z 1973 r., nr 12, poz. 217; 8 maja 1981 r., sprawa I PZ 17/81, LEX nr 8323; 22 lipca 1999 r., sprawa I PKN 312/99, OSNP z 2000 r., nr 4, poz. 6; 13 sierpnia 2002 r., sprawa I PZ 62/02, OSNP z 2004 r., nr 11, poz. 195).

3.1. Zgodnie zatem z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem postanowienie Sądu Okręgowego w K. z kwietnia 2015 r. o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania było postanowieniem sądu drugiej instancji. W wyniku wniesienia zażalenia na to postanowienie skarżąca uzyskała orzeczenie wydane na podstawie zaskarżonego art. 394¹ § 2 kpc, tj. postanowienie Sądu Okręgowego w K. z maja 2015 r. o odrzuceniu zażalenia. Od tego postanowienia nie przysługiwał żaden środek odwoławczy.

3.2. Trybunał podkreśla, że wniesienie przez skarżącą trzech kolejnych, niedopuszczalnych zażaleń nie mogło mieć wpływu na bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej rozpoczął zatem bieg od doręczenia skarżącej postanowienia Sądu Okręgowego w K. z maja 2015 r., które nastąpiło 1 czerwca 2015 r., a związku z tym upłynął przed wniesieniem rozpatrywanej skargi konstytucyjnej (zob. postanowienia TK z: 28 czerwca 2013 r. i 25 marca 2014 r., Ts 107/12, OTK ZU 2/B/2014, poz. 110 i 111).

Okoliczność powyższa stanowi podstawę odmowy nadania skardze dalszego biegu zgodnie z art. 64 w zw. z art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o TK.

4. Niezależnie od powyższego Trybunał zwraca uwagę, że to w art. 405 kpc znajduje oparcie przyjmowany w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym jeżeli wniesiono skargę o wznowienie postępowania zakończoną wyrokiem sądu drugiej instancji, to wznowienie postępowania oznacza powrót do rozpoznania sprawy w drugiej instancji. Swoją zarzut w tym zakresie skarżąca powinna zatem wiązać z art. 405 kpc, ewentualnie z art. 406 w zw. z art. 405 kpc. Z kolei art. 394¹ § 2 kpc w zakresie zakwestionowanym w rozpatrywanej skardze był już przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia Trybunału. W wyroku z 12 stycznia 2010 r. (SK 2/09, OTK ZU nr 1A/2010, poz. 1) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 394¹ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.43.296, ze zm.), dodany przez art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2005.13.98), w zakresie, w jakim nie przewiduje zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania w sprawach, w których nie przysługuje skarga kasacyjna, jest zgodny z art. 45 ust. 1 i z art. 77 ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji.

4.1. W związku z powyższym Trybunał przypomina, że uprzednie rozpoznanie kwestii konstytucyjności określonego przepisu prawnego (normy prawnej) w kontekście tych samych zarzutów nie jest prawnie obojętne. Zasada *ne bis in idem* uzasadnia odmowę nadania skardze dalszego biegu, jeśli zaskarżone w niej przepisy, wzorce konstytucyjne i zarzuty są tożsame z tymi postawionymi w skardze poprzednio rozpoznanej merytorycznie przez Trybunał.

4.2. Trybunał stwierdza, że między rozpatrywaną skargą (jej przedmiotem i sformułowanymi w niej zarzutami) a skargą, którą Trybunał rozpoznał w sprawie SK 2/09, zachodzi tożsamość przedmiotowa. W tej sytuacji należy stwierdzić, że ponowne rozpatrzenie kwestii konstytucyjności art. 394¹ § 2 w zakresie zakwestionowanym w analizowanej skardze byłoby zbędne.

Okoliczność powyższa stanowi podstawę odmowy nadania skardze dalszego biegu na podstawie art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o TK.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak w sentencji.